

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :
Na celý rok --- 4 koruny -- hal.
Na pol roka --- 2 " -- "
Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.
Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
Budapest, VIII. ker., József-körút 35.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stúpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak neďavajú.

Väčšie platy úradnícke.

Boli sme spomenuli v čísle minulom, že vláda zvýši ročné platy štátnych úradníkov o 17 millionov aj 800 tisíc korún. To tolko znamená, že do porciových knížiek občanov bude sa musieť o tých 17 millionov a 800 tisíc korún **viacej porcie** vypísať a aj zinkasovať. Nikto nebude sa pýtať, zdá-liž máš zkadiaľ zaplatiť tvoju zvýšenú porciu alebo nemáš; to sa len povie: Jano zaplať, a ty veru aj zaplatíš, a čo bys' aj tú hriešnu dušu musel zpredať na porciu pre pánov úradských.

Ba prečo ozaj tak ponáhla vláda s tým zvýšením plátov úradníckych? Láhká odpoveď: preto, lebo liberálna vláda bez kortešacie úradníkov a všeliakých volebných figlov tých pánov by ani desiatu čiastku svojich poslušných liberálnych ablegátov nevedela sohnáť. Národ na tolko nasýtený je už tým blahoslavenstvom liberálnym, že jestli pri najbližšej volbe ablegátskej úradnej osoby kolko-tolko dopriali by mu tej občianskej volnosti, nuž veru liberálnu stranu by voličia na veky pochovali. A nik nevie, kedy a pre jakú príčinu môžu byť zas vypísané nové volby. Vláda liberálna ale má oprávnený strach pred každou volbou ablegátskou; preto chce byť opatrná ako ten šafár (hospodár) v sv. evanjeliume opísaný, ktorý keď dozvedel sa že ho shodia z úradu, chytrý daroval veľké peniaze pánovým dlžníkom, len aby si získal priateľov, na ktorých by sa mohol opierať potom, keď bude mu po chlebičku.

Liberálna vláda nestará sa o to, čo bude s tým ľudom, tolkými strašnými porciami obťažným; ona chce len dodať chuti sebe podriadeným úradným osobám, aby na prípad volby už zo samej povdačnosti naháňali voličov pod zástavy

liberálne. — Aby liberálnu stránku statoční a rozumní voličia z ľudu kresťanského poraziť nemohli: preto hľa musejú sa teraz rozdať medzi pánov úradských tolké strašné peniaze, a to veru zas len z mozolov vašich. Z tých 18 millionov budú sa hostiť 52 hlavných úradníkov (štátni sekretári a p.) 63 nadžupanov, 22 tisíc štátnych úradníkov, 8 tisíc profesorov a učiteľov, 20 tisíc menších úradníkov, financov, štátnych hajníkov a sluhov.

Nuž tak je to: úradníkom s najväčšou ochotnosťou udeľuje liberálna vláda hneď tolké miliony, ale ľud môže bedať, trhať sa a trebárs i zblázneť od hladu, na to má vláda uši hluché. Kolko sa len nalamentuje strana ľudová, že *treba ulaviť na tarchách daň platiaceho ľudu*, ale liberálom za ľud rozprávať, alebo na stenu hrach hádzať, to je jedno. Veru, povieme to otvorene, že ľudová strana nemá žiadnych zvláštnych príčin oduševňovať sa za pozdvíženie plátov úradníckych. Veď predsa vieme, že žiadnu inú stranu neprenasledovalina tolko úradné osoby, ako stranu našu. Nuž my na žiaden pád nesúhlasíme so žiadným povišením plátov úradníckych; aspoň dotedy nie, dokedy ľud musí bedať, a dokiaľ nepretvoríme zákony tak, aby aj ten chudobný ľud mal zabezpečené svoje živobytie.

A svedomitý úradník musí uznať nám, že iné stanovisko my ani zaujať nemôžeme. Lebo tu nenie reč o tých nižších úradníkoch, ktorí najviac pracujú a najmenej platu majú; ale tu sa jedná o tých hlavných úradníkoch, ktorí sa veru nepotrhať v práci a veľké tisícky im predsa nestačia. My uznáme, žeby veru neškodilo povýšiť plat pisárom, praktikantom, učiteľom, horárom, baníkom, financom, policajtom, poštarom, želez-

ničiarom a sluhom úradným. Týmto odhlasovala by aj strana ľudová väčšie platy. Ale to je zas nie dľa pravdy, keď najviacej povyšujú platy práve tam ministerským radcom, nadžupánom, universitným profesorom, sudcom kurialným, direktorom poštovným, hlavným merníkom a notárom.

A čo je najpeknejšie: títo páni štátni úradníci ani s tým povýšením platov nie sú spokojní. Jedno za druhým ohlasujú sa, domrzajú na vládu, a vysielajú také ponosy vo svojich memorandoch (pamätný prípis), ako by mali všetci štátni úradníci už zajtra hladom pomreť. Títo páni zaňuchali akosi, že vláda je vo veľkých súrovcách, a že bude snáď prinútená rozpustiť snem a vypísať nové voľby, lebo tie vojenské predlohy s terajším snemom sotva bude vstave previesť. Pri nových voľbách ale nedostala by vláda teraz ani tretinu ablegátov; tedy bude odkázaná úplne na figliarské a násilné kortešovanie svojich úradníkov. A toto páni úradníci štátni dobre vedia; preto hľa toľké kriky za povýšenie platov, veď vláda ak chce si svoju väčšinu ratovať pomocou úradníkov, nuž musí aj bohato odmeniť sa im za tú najhnusnejšiu na tomto svete službu: za nahánačstvo pri voľbách a za neludské šliapanie práv zúboženého občianstva.

Takáto sa to prevádza pánsko-liberálna politika v «mene ľudu», ale na zlomkrk ľudu. Páni liberáli si navzájom veľmi ochotne uveria, že na pr. nadžupani a iní vyšší úradníci museli biedne sa živoríť a psotu trieť pri veľkom ročítom plate, tedy treba im ho značne povýšiť! Pravda, oni nepovyšujú si platy zo svojho, ale zaplatí im to ten, kto si pomôcť nijako nemôže a s ktorým si môžu liberáli robiť, čo len na svete chcú — a to si *ty ľud ubohý!* Lebo zakiaľ máš liberálnych krkavcov na krkách a zakiaľ ako dobrý blázen a chumaj volíš si naporiad všade len tých liberálnych ablegátov; nuž veru zatiaľ neponosuj sa, len čuš, odtrhaj sebe i defom svojim ten kúsok čierneho chleba od úst a pospiechaj ponížene všetko imanie svoje skladať na stoly tvojich «velkomožných» úradníkov, lebo ináčej by museli chudáci snáď aj skromnejšie žiť, — a potom čo-že by z vás bolo, keby ste nemali veľkopanských úradníkov?

Aie vláda dobre vie, čo robí. Jestli neprevedie teraz tie vojenské predlohy, nuž nebude jej

pozostávať iné ako *rozposlať ablegátov a vypísať nové voľby*. Ani sa nenazdáme, a môžu nás zase novými voľbami prekvapiť. Rozumie sa, že voľby tieto nepovedú sa kostolným riadom, ale bude sa museť sohnáť liberálna väčšina na ten bánfyovský spôsob. Jest pravda, že takéto voľby budú stáť vládu zase veľké milliony, ale to ľud všetko zaplatí, nech len sa najde nadostač laganov, ktorí predajú si svedomie a ktorí hlasovali by za žranicu nielen na liberála, ale aj na čerta rohatého. Že nás také bánfyovské voľby skutočne môžu prekvapiť, na to poukazujú tie reči ministra Szélla, v ktorých takrečeno zastával kortešujúcich za liberála úradníkov z príležitosti najposlednejších volieb náhradných.

Čo nám prinesie najbližšia budúcnosť, nevedno. Len to je isté, že ak by boly nové voľby vypísané, vtedy vláda bude huckať svojich úradníkov s tým, že *opozícia je tá*, ktorá prekáža povýšenie platov úradníckych. Úradníctvo bude tedy bezhraničným namáhaním pracovať, aby len akýmkoľvek spôsobom sohnalo voličov do tábora liberálneho. — Voličia naši ale nech sa ničoho neobávajú. Ťažký je boj vždy protivládnych stránok, to je pravda; ale najťažší je boj *proti dobre sriadenému ľudu*. Keď jeden raz všetky vrstvy ľudu nadobudnú si dospelosti a zbadajú to, že aká nepremožitelná, ohromná sila jestvuje v dobre sriadenom ľude: vtedy potom bude hračkou zvíťaziť ľudovým zásadám, a vtedy prejde panákom liberálnym všetká chuť od povyšovaní si platov a od vyciciavania daňujúcej chudoby. E.

POLITICKÉ CHÝRY.

Neistota.

Kamdiel viacej búri sa národ proti tým vojenským predlohám. Ľudová strana na stá a stá prosbopisov podáva snemovni proti tým predlohám, a to so všetkých strán Uhorska. S druhej strany aj Košuthisti odhodlali sa všetko možné robiť, aby donútili vládu k prijatiu toho, že by uhorské regimenty boli cvičené a kommandované rečou maďarskou. Len pod touto podmienkou sú ochotní odhlasovať vláde povýšenie počtu rekrútov. Ľudová strana však pridáva sa tiež svojej podmienky, asice tej: aby

chlapci naši neboli mučení **za tri roky** v kasárnach, ale nech každý vybaví si vojepovinnosť za **dva roky**, a po týchto nech ho hneď pustia domov, by môhol byť rodičom svojim na pomoc.

Ale vláda fažko sa rozhoduje a neukazuje náklonnosť prijať naše dosť skromné a veru veľmi oprávnené požiadavky. Čo tedy bude? Nepopustí-li vláda, môže sa stať to, že vyprší jej indemnitá (t. j. ten čas, dokedy mala zákonom dovolené spravovať krajinu aj bez rozpočtu.) Rozpočtu tedy mať nebude, a bez neho spravovať krajinu nesmie, ani porcie vyberať ani vojakov assentovať. Bude musieť tedy alebo samovoľne, bez parlamentu spravovať krajinu, alebo rozposlať snem a vypísať nové voľby. — Na toto sa ale vláda fažko odhodlá, bo dobre vie, že nezasluguje ani za ishierku dôvery zo strany ľudu. Tedy musí alebo zažakovať a odstúpiť, alebo prijať tie podmienky, ktoré si žiada opozícia ako vynáhradu za odhlasovanie vojenských predloh. Preto je to tak vážne, aby čím viac prosbopisov zadali sme snemovní proti vojenským návrhom.

Petície proti vojenským predlohám.

Sto a sto prosbopisov poslali so všetkých strán našej kancelárii (Budapest, VIII. Józsefkörút 35) tým cieľom, aby predostreli sme ich snemovní. (Poznamenáme, že také tlačené prosbopisy pošleme hneď bárskomu, len nech ich čím viacerí voličia, daň platiaci občania a vojepovinní podpíšu, a nám ich podpísané zpät pošlú.)

Takéto prosbopisy a či *petície strany ľudovej* poslali doteraz nasledujúce obce:

Felső- a Középpulya, Nemes-Miticz, Kosztolno-Miticz, Pozsony-Miticz, Kecskemét, Ondód, Egyek, Bucs, Nagy-Majtény, Korod-Szent-Márton, Zich, Szántó, Mezőkövesd, Nemes-Militics, Jászfényszaru, Csépa (Jász-Nagy-Kun-Szolnok), Gyepükaján (Zala), Zsigárd, Velem (Vas), Jász-Kis-Ér (Jász-N.-Kun-Szolnok), Kistelek (Csongrád), Kerkakutas (Zala), Nyomár (Borsod), Baksa (Zala), Kis-Zombor (Torontál), Beled (Sopron), Szentdomonkos (Heves), Fedémes (Heves), Barbacs (Sopron), Ölhö (Vas), Bükkszent-Erzsébet (Heves), Jásd (Veszprém), Tomsén-Rozsony a Altics-Rozsony-Neporacz, Andrásfa (Vas), Kissasszonyfa (Vas), Fertő-Szerdahely (Sopron), Csik-Csekefalva (Csik), Gilvánfa (Baranya), Albaár, Iván (Sopron), Rábaszentmiklós, Molna-Szecsöd (Vas), Sopron-Szány Béla (Esztergom), Völcejs (Sopron), Komárváros (Zala), Rába-Kisujfalu (Vas), Trestyénfa (Zala), Zalavár (Zala), Bókaháza (Zala), Félegyháza (Pest), Dejtár (Nógrád), Alsó-Rajk (Zala), Kászonujfalu (Csik), Udvard (Komárom), Hernyék-Bárhely (Zala), Kömlő (Heves), Lipót (Moson), Ujkigyós (Békes), Putnok (Gömör), Szöllős (Vas), Kun-Szent-Márton (Jász-N.-Kun-Szolnok), Langviz (Zala), Szalatnya (Hont), Szatmár-Cseke (Szatmár), Oroszka (Bars), Karakó (Vas), Beesehely (Zala), Homokkomárom (Zala), Rábapatoná, Bácsstopolya (Bács-Bodrog), Kupuszina (Bács-Bodrog), Igricze (Zala), Szentcs (Csongrád), Léva (Bárs), Szárföld (Sopron), Fóth (Pest), Kemenes-Kápolna (Vas), Jászberény (Jász-Kun-Szolnok), Balaton-Egerics (Vesz-

prém), Szuha-Kalló (Borsod), Lázi (Veszprém), Rába-Patoná, Püski (Moson), Sajó-Várkony (Borsod), Zircz (Veszprém), Kis-Bodak (Moson), Remete (Moson), Bács-Baracska (Bács-Bodrog), Heviz-Szent-András (Zala), Mezőkövesd II. (Borsod), Zala-Szabar (Zala), Bihar (Bihar), Zimány (Somogy), Kisbár (Somogy), Tótkeszi (Tolna), Csesztreg (Zala) Horpács és Lédecz (Sopron), Borzavár (Veszprém), Szaniszló (Szatmár).

V budúcom čísle budeme pokračovať v uverejňovaní tohoto zoznamu. Stranu našu ako aj každého priaznivca nášho môže uspokojovať, ba oduševňovať to povedomie, že hľa po celej krajine porozumeli už našim spravodlivým, za dobro ľudu podujatým bojom. Nateraz len toľko povedáme: *Sláva tým, ktorí nasledovať budú šlachetný príklad horeuvedených obcí!*

Bánffy, kráľ židovský.

Troje výtečné osobné zvláštnosti Bánffyho sú všeobecne uznávané a známe, asíce: 1. že sa Bánffy za najmaďarskejšieho Maďara vydáva, po 2. že skutkami i otvorenými výpoveďami hlásal, že Uhorsko nenie možno, ani že nesmie sa ústavne a dľa zákonov spravovať; po 3. že Bánffy bol a je najväčším patrónom židov, lebo ich považuje za lepších Maďarov ako sú kresťanskí starodávni obyvatelia maďarskí.

Keď šťastlivo podarilo sa mu — ako ministerpredsedovi — prepadnúť, za čas utiahol sa. Pozdejšie ale začal písať do novin články tie najvýstrednejšie o tom, ako treba obrátiť celé Uhorsko za ťkamih na jednotvárne, čiro-čisto maďarské. Aké nemožné veci popísal v tých článkoch, o tom postačí nám povedať len toľko, že najväčšia väčšina počestných maďarských predných mužov rozhodne zatracuje to napínanie sa Bánffyho, a jeho svetoborné plány vyhlasuje za bláznovstvá, ktoré Uhorsku iba škodíť môžu.

Bánffy, vidiac sa osamotelým, a že ho nikto vážno neberie, hľadal pomoc v *Židoch*. Už keď rumunskí zo-brácki a darební židia boli pred rokmi tu v Pešti pristavení, on lietal po židoch a nasháňal pre nich 120tisíc korún — to mu tak diktovalo jeho rozhorčené, strašné maďarské srdce. Potom založil maďarský denník, a postavil za redaktora žida, aby písal za prepíate vlastnecké plány Báuflyho a za židov.

Za takéto veľké zásluhy odmenili sa mu židia tým, že zvolili ho za predsedu budapeštanského židovského kasína v Leopoldovej štvrti. V tejto štvrti bývajú zväčša židia, a to tí najbohatší, tak že len v Leopoldove počítame výše 100 židov — millionárov. Bánffy aj prijal pectenie bohatého židovského kasína zo samého vlastenectva. Rozumie sa, že vo svojej inštaláčnej reči vyriekol v mene maďarského vlastenectva, že odteraz toto židovské kasino bude nosičom všetkých vlasteneckých maďarských bojov. S tým asi toľko povedal, že ostatní maďarskí veľikáši, ktorí nehľadajú jedinú spásu svojho národa maďarského v židovstve, sú vlastne duševní bedári a nepriatelia národa. — Hľa, tak ďaleko privedie zatátého kalvína divoká nenávisť oproti katolíkom, že hotový je slu-

hom sa stať boháčov židov a zriecť sa všetkej hrdošti svojej národnej. No nech Boh chráni národ maďarský ale aj celé Uhorsko kresťanské od takého bánffyckého «vlastenectva»!

Voľba v Galánthe.

4-ho t. m. skončila sa voľba v okrese galántskej s nasledujúcim výsledkom:

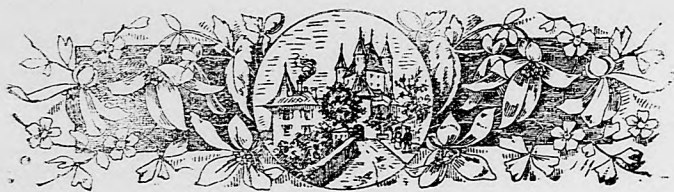
Esterházy (liberál) 1417 hlasov

Kormos (ľudový) 981 «

Havas (Koššutista) 148 «

Okres galántskej vyvolil si teda liberála, vďaka buď za to tým pánom kortešom, ktorí v kostole zatracujú manželstvo civilné, k vôli svojmu patrónovi ale hlásajú pri voľbe práve opak toho. Jest pravda že za liberálov zaujal sa aj predseda volebný; dovolal vojska a žandárov až vyše práva, rozdal pass partov liberálom na stá a ľudovcom čosi-kdesi 17, prefahoval voľbu až do 2 hod. po polnoci: no predsa málo chýbalo nám k víťazstvu.

Ako počúvame voľbu túto napadnú petíciou.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

O tom papierovom obchode so zbožím, ktoré chcel Šándor Pavel zastávať, povedal pozoruhodnú reč aj pán br. Ivor Kaas:

Žiaľbohu, chudoba a núdza je tak v mestách, ako aj po dedinách všade všeobecná, našou povinnosťou je teda práve to, aby sa rozumnou politikou postarali o nápravu toho. Tu sa hovorí, žeby bolo zkazonosné zastaviť bursové obchody na zbožie teraz, keď ešte nemáme postavené pri železničiach verejné sklady na zbožie. Veď to je to, že už od rokov žiada strana ľudová, aby vláda dala postaviť pre hospodárov takéto sklady, ale nikde nič. Finančník s roka na rok predostiera tu nové a nové milióny na to a na to; ale čo by bolo najvážnejšie pre hospodárov, na to sa akosi zabúda. Veď každý hospodár vie to z vlastnej skúsenosti ako samovoľne robia si burzianeri ceny zbožia pred mlatbou, a ako potom neprestajne klesajú tie ceny. Tie ceny ale nemohly by tak klesať, keby burzianeri jednomyselne nekšeftovali s tým zbožím ešte pred mlatbou. Pravda, keď si hospodári všetko zbožie popredali, vtedy nastane žatva pre burzianov, lebo povýšia si ceny zbožia, ako sami chcú.

O dvoch medzičasných voľbách zdvihli naši ľudoví ablegáti ťažké obžaloby proti prechmatom úradníkov. V Csik-Szent-Mártoni to natoľko šlo, že ľudoví voličia vôbec nemohli ani voliť. O tejto voľbe interpellovali mi-

nistra ľudáci: *Pavel Kovács, Béla Jankovich a Franc Darányi*. Z reči týchto vysvitlo, že volebný predseda postavil kordony až na kilometer od voľbišťa i nedovolil prepustiť žiadneho voliča, jestli len nemal cedulku povolenia od predsedu. Mnohí však nevedeli o tomto poriadku a ktorí aj vedeli, nestačili už obstarat si také cedulky, tým menej, lebo tu ich len notári rozdávali, ktorí sa veru nepriamo ponúkali s tými cedulkami ľudovému voličom. Stalo sa i to, že zakázali držať programnú reč kandidátovi, alebo slúžny dovolil sopár opilým chlapcom krikom znemožniť reč kandidátovu. To dalo toľko smelosti jednému šuhajovi, že keď Franc Darányi držal reč, chasník ten podgurážený vytiahol pištoľ, namieril na rečníka i vypálil — na šťastie netrafil ho. Celé dni a noci pili liberálni voličia s rýchtárom v kancelárii a slúžny ich ešte posmeloval. Aj to spravili liberáli, že vybrali sa hromadne v ústrety voličov protivnej stránky i so žandarmi a obkľučiac ich priviedli do liberálneho tábora.

Zajímavé je, ako odpovedal na všetko minister Széll. Zazlieval predovšetkým rečníkom, že po každej takejto nahradnej voľbe idú pred snem s ponosami. Jeden vraj povie tak, a druhý inak; a koniec koncov býva, že pri úradnom vyšetrovaní nedokáže sa ani polovica s toho. On, že síce neodpustí žiadne prechmaty úradníkom; ale to nech nik nežiada, aby úradník vzdal sa všetkého účinkovania za svoje politické presvedčenie. — Hľa, povieme my, takto sa posmechujú úradníci s ministerkeho stolca k tomu ich «účinkovaniu» za svoje politické presvedčenie. Ale prenasledovaní voličia sa pekne poďakujú za také «účinkovanie»!

Ponížena prosba.

Svinná-Nováves, filiálka stavia školu, poťažne už jestvujúcu požiadavkám zákonitým zodpovedne zväčšuje, čo s materiálom a so zariadením spolu bude 4000 korún stáť.

I preto s dôverou obraciame sa na ctených čitateľov «Krešťana», že nám budú nápomocní v našom podujatí a ku zaokrytiu útrat stavebných nám s malými milodarmi prispejú.

Ponechajúc zdĺhavé reči a dokazovania obmedzujeme sa len na vyrečenie toho, že obec pražiadnej základiny školskej nemá, že ľud jej je veľmi chudobný, prikutý k hrude a je v opravdu hoden podpory v chvalitebnom podniku svojom.

Akýkoľvek malý milodar s povďakou príjmem a cestou novín kvitujeme.

Ešte raz: V mene Božom!

Andrej Staríňec ml., kurátor. *Ján Kurimszky*, farár a predseda škol. stolice.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 1. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

O tých zákonoch, ktoré poľný hospodár poznať musí.

(Pokračovanie.)

Falšovanie múky, masla, mlieka, tak podobne kŕme, ktorá za obrok slúži, pod veľkou pokutou zakázané je.

Jestli komu roj uletí, má ho právo hľadať a hoc kde chytiť. Po dvoch dňoch ale márna je vec roj hľadať, lebo vtedy toho je, kto si ho chytil. Jak pri hľadaní škodu sme spravili druhému, musíme ju vynahraďiť.

K vývinu dorábania hrozien a vína, majiteľom vnohradov dovoleno je spojiť sa, a určiť isté pravidlá, ktoré pri dozeraní (vartovaní) pri vysádzaní, pri bránení oproti filoksere a penesporu a iným nepriateľom viniče zachovať treba. A, aby práce tieto zdarne prekonať mohli, právo majú majitelia odaniť seba a peniaze tieto pri spoločných výdavkoch použiť. Pri inkasovaní tak treba zachodiť, ako aj pri inej dani.

Každá obec povinná je dostatočných hajníkov držať, aby úroda gazdov poistená bola oproti poľným zlodějom. Rozumie sa, že hajníkov majitelia platia. Taký statkár, ktorý najmenej 100 katastrálnych jochov pozemku má, právo má — sám pre seba — hajníka držať. V tom páde neplatí na obecného. Hajník obecný všetky té práva požíva, ktoré podobní strážcovia majú. A ponevác prísahu zloží prv než by úrad svoj zaujal, svedčenie jeho pri súde hodnoverné je. Jestli dakoho prichytí keď dakomu škodu robil, právo má záloh vziať, alebo — jestli zlodēja nepozná, zavede ho k predstavenstvu. Strážca právo má škodu oceniť, ale jestli majiteľ alebo kmín oproti tomu námietku robí, právo majú oba od vrchnosti žiadať, aby škodu ona dala oceniť. Ponevác zákon strážcom chotára ešte práva dal, preto stav tento len rozumný, poriadny, mravného života, slovom spoľahlivý človek môže zastúpiť. Musí byť plnoletý. Prísahu pred slúžnym zloží, od ktorého vysvedčenie a slúžobný odznak (ktorý na sebe nosiť musí) obdrží. Veci tieto nazpät dá, keď zo služby vystúpi. Aj majiteľ a k nemu patriaci právo majú ukradené veci (jak zlodēja prichytili) tak aj nástroje, ktoré pri krádeži potreboval, odobrať; statok, ktorý v škode našli, zdržať. Takíto povinní sú statok, alebo veci tie, po troch dňoch — jestli ich nevymenili — predstavenstvu doručiť. Sliedky, husy a podobné, jestli nemožno ich zahnať, právo má ten, komu škodu robily, zabíť.

Túlavých psov, mačky, dravú alebo škodnú zver, ako: medveďa, vlka, lišku, hiúza, divú mačku, kunu, divú sviňu, jazveca, chrčka, sysla, tchora, lasicu, vidru hoc kto má právo zabíť na svojom majetku. Ale jestli pustošenie týchto zverov s honci alebo s poľnými psi chce previesť, dovo-

lenie musí mať od toho, kto polovku vyárendoval, alebo koho polovka vlastnosťou je. Škodu, ktorú tieto alebo iné menšie zvery n. pr. zajace robia, nie je povinný majiteľ alebo árendátor polovky vynahraďiť, ale škodu, ktorú jeleny alebo iné väčšie zvery, — (ktoré majitelia plemena) — robia, tieto sú povinný vynahraďiť.

Za dobre uznáme na krátko opísať, čo hovorí poľný zákon. Poľné právo spojené je s majetkom, lenže, keby každý malý gazda slobodne mohol strielať tú zverinu, ktorá na majetku jeho ukáže sa, tak za jeden-dva roky ani vtáčika by nebolo v celej krajine. Všetko by vystrieli. Aby toto stať sa nemohlo, zákon vypovedal, že na svojom majetku len ten má právo polovať, kto najmenej 200 jutár zeme má v jednom kuse. Právo toto dostanú aj takí gazdovia, ktorí po 50 jutárzeme majú jeden vedľa druhého (teda dohromady 200 jutár). Takýto spoločne držia polovku. Ktorí ale tolko zeme nemajú, povinní sú poľné právo — s obecným chotárom — aspoň na 6 rokov do árendy dať. Peniaze, ktoré sa za to dostanú, obyčajne obci prináležia. Bez karty polovať pod prísnu pokutou je zakázané.

Aby sme zem, ktorá vlastnosťou našou je voľne užívať mohli, zákon o to viacnásobne má starosť. Tak n. pr. vypovie, že neslobodno druhého úrodu, stromky, alebo ovocie si privlastniť, alebo pohubiť. Znaký chotára, znaký zákazné, tak podobne mernické vziať, zničiť; nesprávne zálohy brať, takéto prekaziť, na iného grunte pást, voziť, statok hnať, cez zakázané (cudzí) zeme a lúky prechádzať, cesty kaziť, alebo zúžiť, ploty hubiť, brány a prielazy otvárať, zdochlinu na zemi nechať, alebo vykopať — prísne zakázané je. Kto tieto zákazy prestúpi, neminie ho pokuta.

(Pokračovanie nasleduje.)

Voľba obecných výborníkov v Kysuckom Novom Meste.

(Dokončenie.)

Zakiaľ železniční úradníci a slúžnovskí korteši na motúzkoeh, sťa prasee, privádzali svoje obete, po 3—4 mohli k urne pristupovať. S poludňajším však vlakom so žilinského jarmoku prišlych voličov už nechceli žandári pustiť. Prednosť dostali páni veľkomožní židia, ktorí si hlasovanie z lásky ku poriadku, na potechu, radosť a úžitok kresťanov na popoludnie zdržali, aby s riaditeľmi mnohých obrobili, mnohých — dotiahnuc do 4-tej — z hlasovania vytisli. V návale na rýnku v ustavičnom daždi a blate stojacích voličov nastal krik, hluk, lomoz, hurt, búrlivé rozhorčenie. Mnohí zunovavší zdĺhavé čakanie, zimu a moknutie, išli domov a nehlasovali, čo cieľu a plánu predsedu náležite zodpovedalo.

Keď dekanovi oznámené bolo, že občania nemôžu

práva svojho použil a že dietky niektoré nemôžu do školy pristúpiť, vyberie sa tento hore k Cselkovi, aby ho na zákon, právo a spravodlivosť upamätával. Žandári mu prístup odopru. Riaditelia, že väčší oni páni, než dekan, sa škeria. Po dlhom, tuhom rozhovore a rozhodnej ziadosti, že on, čo direktor školy musí s predsedom vyprávať, príde Cselkó a po ostrom, búrlivom a hnevnom dotaze len vtedy pustí Szmidu na gánok, keď sa tento vysloví, že ponevác pre žandárov ani on, čo direktor, ani učiteľ sa so školou slobodne stýkať nemôžu, vyučovónie nezadrží, dietky domov pustí a vec vrchnosti oznámi. Po odchode školákov žandári voličov po 4—5 minútach po jednom k urne pripúšťajú. Voľba o 4. h. bola dokončená. Jako taktične a presne sa viedla, dôkazom toho je, že v urne o 2 lístky menej bolo, nežli v protokolle naznačených prijatých hlasovateľov. Ďalej, že 2 slúžnovskí vyvolení kandidáti nemohli sa verifikovať, ponevác viacej toho priezviska osôb existuje. A preto jedného medzi hlučným smiechom obecenstva predseda i hneď výborníctva pozbavil, k čomu však nemal práva. Niektorí takí hlasovali, ktorí žiadnej dane neplatia.

Spočítanie ceduliek a na kandidátov oboch strán daných hlasov do pol 12-tej v noci trvalo, ačkoľvek len 270 ceduliek sa v urne nachádzalo. Appeláta je zadaná. Záležitosť snád i v snemovni bude pretriasaná. Pokroky o pokarhanie viny a priestupku učinené.

Terrorismus, násilenstvo, nespravodlivosť, nezákonnosť, nepravosť, faloš zviťazila. Všetci liberálni kandidáti väčšinu hlasov obdržali. Urodzený pán Kloch či Cselkóv rozkoši pláve. Vieme, odkiaľ duje vietor. Opravdové vlastenectvo je nie skuhravé, nie mrzko skúpe, lakomé, lež obetivé, vznešené ciele podporujúce. Ktoré vlastenectvo nie stavia, lež borí, nie svorno spojuje, lež rozkol čini, na ústavy osvety, na kat. školy grošom prispieť nechce, pre skuhravosť, pre púhu hlúposť, to je nie vlastenectvo, to je pusté slovo, prázdna fráza, ktorá žiadnej ceny nemá.

Netaktičnosť, surovosť a drzosť, hanobenie a potupenie kňazov so stránky Cselku iba nepokoj, nenávisť môže siať, najhlbšie opovrhnutie zaslúži. Vidno, darmo ho napomínal kedysi osvietený pán nadžupan Osztroluczky «Tisztességesen bánjék a papokkal! Slušne zachádzajte s kňazmi!» On nie Osztroluczského, nie Szélla, lež Bánffyho, Szalaszského, Tarnóczyho, Klocha má za vzorov.

Eugenovi Vondráškovi, svákovi Cselkovému, Ignácovi Brežnému a Lacovi Pakošovi do pamäti prinášam, že prenasledovanie chudobných ženičiek, sužovanie núdzných vdov, vyhrážanie sa, nátlak a pokutovanie ubohých ľudí pre nič alebo pre malichernosti, a zažmurovanie očí na zločiny vlkolakov pomstu neba volá na krivdiateľov. Tie vzdychy, tie vyroneré slzy, tie kliatby vidí a očúva Boh, ktorý je nie náhlivý ale pamätlivý, ktorého mlyny pomaly melú, ale isto melú. Nech vám príjde na myseľ osud hájnikov, predchodcov. Jeden nohu zlomil v háji, následkom čoho umrel. Druhý oslepnul, po zobraňaní chodil. Tretieho porazilo, v okamihu skončil. Bez spovede všetky zálohy: sekery, hrable, motyky, ručníky, zástery,

plachty, refaze, stránky, porúbané legatúry, tajne predané smreký, jedle, bory, vrecia — áno všetky zálohy niesol pred prísny súd Ježiša Krista. Kto má rozum, nech myslí, kto má dušu, nech cíti.

Vám ale, Novomešťania. zvlášte voličia, čo povedať? Keby ste boli silnej viery, presvedčení kresťania, keby ste boli opravdoví katolíci, pevného a nezlomného charakteru ľudia, nikdy by ste vo vážnych, všeobecného dobra, alebo svedomia týkajúcich sa veciach za kresťanstvo, cirkev opovrhujúcimi, beznáboženskými úradníkmi, židmi a mravne zkaženými ľuďmi nekráčali, lež by ste každého čerta, ktorý by vás ta verboval, tak smele a zmužile kopli tam, kde sa chrbtová kosť končí, žeby na tri mile odletel, a jako verné, horlivé ovečky by ste svojho duchovného otca, svojho pastiera nasledovali, v tom presvedčení, že kde vás on vedie, na dobré miesto vás vedie; čo vám on radí, dobre vám radí; čo vám on káže, šlachetné, spasiteľné, prospešné vám káže. Hej, keby, keby! Ale keď toho keby nie je medzi vami. Nenie svornosti, nenie lásky, nenie katol. presvedčenia, nenie silnej viery, nenie pevného charakteru, nenie patričnej úcty k cirkevným predstaveným atď. atď. Preto zarmúti sa duša človeka, že vždy, kde by sme mohli isto zvíťaziť, tam padneme, nepriateľom osožime, sebe škodíme. Boh nám osvieť rozum, zošlachti srdce, posilni vôľu. aby to v budúcnosti ináč išlo.

B E S E D N I C A .

K čomu vede opilstvo?

(Dokončenie)

Hovorí sa, že čas všetko zahojí. Je pravda, že isté bolásti a nehody časom zabudneme, alebo napravíme, lenže dlžoba nepatrí medzi takéto choroby. Z jednej mysli s nami ako to prislovie hovorí, a to so dňa na deň pahltnejšou je, až konečne všetko zožerie. Dlžobu spraví veľmi ľahko je, ale vyplatíť, dá hodne starosti. A keď kto nevládze? Môže chytiť zobračku palicu. A potom, dlžoba s mnohými pobočnými výdavkami je spojená. Bez pravoty a ekzekúcie neide to. Najmä židi vedia použiť príležitosť, aby čím viac nazbijať mohli. Vsať radšej dajú na borg ako za peniaze, lebo pri hotovej pláci klamať a zdierať nemôžu tak veľmi, ako pri požičke. Najviac pravôt skrze požičky povstane, a najviac obetí opilstvo má. Boháči vyšli na vnivoč, a to verejne, bez prekážky skrze opilstvo. Aj Prístup je na tej ceste: Jamu vykopanú má, len ešte lahnúť donej. Už čul bubon ekzekútora. To je tá najsmutnejšia muzika. Oproti ekzekúcie niet pomoci. Tam márna je prosba, márný je plač a bedákanie. Ani žid, ani ekzekútor nemá vtedy srdca. Žid osov má

z toho, ten druhý ale žije z toho. To jeho úrad. Hoc by aj cítil sústrasť oproti nešťastlivej rodine, pomôcť jej nemôže. Tak to bolo aj u Prístupov. Márne klial ľahkomyselný gazda, darmo nariekali manželka a deti: ekzekútor vypovedal, že dom s náradím, zeme, statok, a všetko čo mal, od veľku Jána Hudloša bude. On slúbil najviac. Vtedy Prístup zúfane zvolal:

— Žena moja, deti moje, a teraz kde sa podejeme, keď ničoho nemáme!? Oh Bože náš, smiluj sa nad nami!

Prítomných tiež velice zronilo nešťastie Prístupovej rodiny. Našli sa príbuzní, ktorí deti chceli k sebe vziať, ale ubožiatka nechceli rodičov opustiť ani v nešťastí. Vtedy Ján Hudloš, nový majiteľ, statočný a dobrosrdečný to človek povedal rychtárovi, že ohľadom na veľkú núdzu ožobráčenej rodiny dovoli, aby Prístupovci za pol roka v dome zostali. Prístup obrátil síce zamračený pohľad na Hudloša, ale ani sa nepohol z mesta, manželka a deti však chytili ruky jeho, ľúbali ich a vrúčne ďakovali za dobrosrdečnosť jeho.

***

Staré porekadlo, že nešťastie nechodí samotné. Zkúsili to aj Prístupovci. Z lásky starého Hudloša bývanie poistené mali na pol roka, lenže aj iné potrebovali. Veru ťažko museli pracovať, aby každodenný chlieb mali. Prístupovi tento biedny život nebol po vôli. Pracovať ani teraz sa mu nechcelo, hoc núdza prinútila ho k tomu. Nijak nevedel zabudnúť predošlý ľahkomyselný život. Zlý duch ustavične ho vábil na starodávnu cestu. Nevedel odopreť vábeniu. Zprvu len malú čiastku výrobku prepil, neskôr ale všetká mzda šla židovi za pálenie, tak že domov nič nedoniesol. . . . Už je to tak s korhelmi. Čo by ich snáď sám Pán Boh napomínal, aby zanechali hnusnú náruživosť, aby hľadeli na seba a na svoju rodinu: márne by bolo. Tito bedári nepolepšia sa, lebo šlachetný cit dávno vymrel zo srdca jejich. S nimi diabol vládne. Jeho sluhovia sú. Nie div, že statočného a riadneho človeka hnev dojme, keď korhefa vidí. Ani hladet nevie naňho, lebo sa mu oškliví. Tak to bolo aj s Prístupom. Wyhybovali mu, iba žene a deťom pohodili dobrí ľudia čo-to, aby hladom nezahynúli.

Prístup od neporiadneho života onemočnel. Už viac týždňov ležal. Telo mu opuchlo, a bolo vidno, že nebude dlho žiť. Ale pritom všetkom ani teraz nezriekol sa opilstva. Ukrutne sužoval svojich, tak, že nielen surové urážky trpeli od neho, ale ani pokoja nemali. Vzdor tomu jak manželka, tak i Marka bedlive opatrovali ho. Úbohú dievča celé noci bdelo pri ňom, a šilo, aby dakoľko halierov vyrobilo.

Nemocný so dňa na deň horsie sa cítil. Telo jeho ošklivé rany pokrývaly. Keď sa len pohol, veľkú bolesť cítil. Stonanie a výkriky jeho ďaleko bolo slyšať. Postavenie jeho vtedy zostalo strašné, keď už telesne zlomený, výčitky svedomia musel počúvať. Povstal oproti sebe, a preklíňal predošlý život svoj a spoločníkov s ktorými korhefoval. Teraz ani jeden neobzrel sa naň. Uznal, že následky nemierneho a neporiadneho života aj pre rodinu jeho smutné budú. Konečne keď cítil, že mu svieca ži-

vota dohára, pomeril sa s Bohom, ktorého veľa rás obrazil, aj so sebou skrze svätú spoveď. Jak skormúteno prosil manželku, aby odpustila viny jeho! Jaké rady dával deťom svojim, aby nevyšli nato, načo on!

Ani pol rok neminul, keď Prístupa pochovali. Bárs by hrob jeho napomínal každého, kto len pri ňom ide, nato: k čomu vede opilstvo!

Bárs by každý rodák náš v srdci nosil slová svätého písma: kto v pítí rozkoš nachádza, ten potupu nechá v príbytku svojom.

***

Ešte máme dakoľko slov prehovoriť. Nech slúžia ony za dobrý príklad v terajšom nefudskom čase.

Starý Hudloš, ktorý skrze miernosť, pracovitost a statočnosť pekný majetok nadobudnúť, hoc z chudobného rodu pochádzal, hoc žiadnej učnosti nemal, predsa vážený bol v obci skrze dobrosrdečnosť a lásku, ktorú oproti chudobným v srdci choval. Manželku svoju pred rokmi pochoval; staršiu dcéru poriadne vydal, teraz s 25ročným synom a s mladšou dcérou v najväčšej blaženosti žil. Rodinu nebohého Prístupa láskave opatroval, a tešil sa, že pri tomto dobrom skutku aj deti jeho sú mu na pomoci. Dojala ho tá pokojnosť s ktorou nešťastlivá rodina ťažký osud svoj znášala. Neraz hovorieval, že tí neboráci inakší život zaslúžili pre jejich poriadnosť a usilovnosť. . . .

Iného otea doista hnevalo by, kedy syn jeho lásku choval oproti takému chudobnému dievčatu, ako Prístupova Marka bola. V terajšej dobe zámožného otea syn na to ani myslieť nesmie. Nie šlachetného srdca, s dobrých mravoch skvejúce a usilovné dievča hľadajú rodičia za nevestu, ale s majetkom. Nie je div, že takýto stav manželský nie je šťastlivý. No, Ján Hudloš inakšie smýšľal. Vždy to hovorieval synovi: Števkó môj, tú ved k oltáru, ktorú miluješ, čo by iného nemala, len čo na sebe má. A keď jeden večer syn povedal otcovi, že našiel takú dievku, ktorú zo srdca miluje, a milerád by ju vzal za manželku, keby otec privolil k tomu, len že dievča chudobné je: Otec odhodlane odpovedal: «Synu môj vezmi ju», a len potom sa pýtal, kto je ona.

— Marka Prístupeje je, odpovedal Števkó.

— Privolím k sňatku, ale len pod jednou podmienkou

— A čo to má byť apko môj?

— To, abys starosť mal o jej matku a bračekov.

— Túto podmienku s najväčšou radosťou splním. . .

Keď slúbencov vyhlásili, ľudia všeliako posudzovali Jána Hudloša. Nech svet hovorí čo chce, my to povieme: Boh ho požehnaj zato.

Poslovenčil: *Ondrej Hladký*

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tla-

čenú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany pohľad na našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťami ako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Jubilárna slávnosť. V Ružomberku minulú nedeľu vydržoval «Kat. Kruh» na Mýte jubilárnu slávnosť ku počte sv. Ota Leva XIII., pri ktorej súčasťnilo sa veľký počet obecnstva. Vstupieniek predalo sa vyše 500. Na slávnostiach zaspieval sbor kruhu pápežskú hymnu a za tým «Tues Petrus». Dve slečinky: Marienka Faith a Marienka Hajdóczy, predniesly básne o tejto slávnosti. Dr. Anton Kurimszky, prépoš, v slovenskej reči a profesor A. Gombos v maďarskej reči vysvetlili veľký význam tejto slávnosti. Známi naši umelci starší a mladší Jozef Chládek predniesli dva umelecké kusy na klavíre. Slávnosť táto bola zariadená vel. pánom Jozefom Tomkuljak, tunajším katechetom a odborným znalcom v hudbe a speve. — Večer veľkolepe majitelia domov bez ohľadu náboženstva, usilovali sa čo najskvelejšie osvetliť svoje domy.

Z university pešťbudínskej. Andrej Cvinček, theolog III. roku v ústrednom semeništi, složil prísnu zkúšku (rigorosum) z vied biblických a z reči východných. Blahozeláme!!

Nového mešťanostu (birgermeistra) volili v Spišskom Poprade, a síce Jána Kulmana, bývalého ablegáta spišsko-sobotského okresu.

Demonštratívny pochod v Pešťbudíne. V nedeľu popoludní bolo veľké shromaždenie neodvislej strany, spojené s demonštratívnym pochodom proti vojenským predlohám, a aby demonštrácia bola imposantnejšia, spriahnuť sa chcela so stanou pešťbudínskych sociálnych demokratov. Socialisti, ktorí od toho neboli, žiadali, aby predostretá bola tá resolúcia, ktorú postavila správa socialistov a aby pctom ľud ďalej riešil hlasovaním. Neodvislá strana ale im toto neprijala, následkom čoho zo spoločného shromaždenia nebolo nič. Socialisti, kým mešťianstvo a universitná mládež prišla pred novú parlamentárnu palotu, shromaždili sa vo veľkom počte na takzvanom Szabadság-téri, ponevác ale socialisti už predošli noc polepili na domy vyhrázavé plakáty, shromaždenie im polícia nedovolila, následkom čoho prešli na Alkotmány-tér, kde obsadili tribunu odkiaľ sa i rečnil malo. Konečne, keď vyslanci neodvislej strany Holló, Barabás, Lakatos atd. videli, že proti socialistom nič vykonať nemôžu, vydali rozkaz, aby pod mnohými zástavami sa pochod pohnul Alkotmány ulicou na Vacovskú, Andrásyho cestu a tak potom až k Dunaju pochod tiahol. Obecnstvo spievalo Kossuthovu nótu a vojenské predlohy ministra Fejérváryho abcúgovalo. Keď pochod došiel na Szabadság-tér demonštranti poskladali zástavy a tabuľky s nápisami a tak sa v poriadku rozišli. Počas pochodu chytili niekoľko chlapcov, ktorí kamením hádzali, týchto odviekli na políciu. Slovom, demonštratívny pochod nepodaril sa im tak, ako si to vopred mysleli páni neodvislej strany: chceli pohybať ulicou, ale táto ich nechala v blate.

Strajkparagraf. Výbor prácu prostredkujúceho ústavu v Budapešti uzavrel, aby takzvaný strajkový paragraf vytreli zo stanov ústavu. Posavaď medzi rohotníctvom bolý všeobecné ponosy, že prácu sprostredkujúci ústav i v páde strajku sprostredkuje zamestnávateľom robotníkov. Preto mnohí robotníci veľmi zlým okom hľadeli na ústav a považovali ho za taký, ktorý je namerený rovno proti strajkom. Výbor ústavu teraz uzavrel, že prácu sprostredkujúci ústav od teraz v páde strajku nebude práce prostredkovať.

Obete suchotín. Ministerstvo vnútorných záležitostí vydalo zprávu, dľa ktorej behom roku 1901. zomrelo v Uhorsku na suchotiny 70.731 ľudí. Veru to hrozný počet. Aby sa hrozný počet tento umenšoval, treba zakázať plúvať v izbe na zem, treba obľubovať čistotu, miernosť, slobodné, čisté povetrie a chrániť sa prachu.

Chýrečný hráč na fujare. V meste Szepsiszentgyörgy zomrel 57ročný Koloman Remenik, ktorý chýrečne vedel písať na fujare. Od sikulských hôr až po Fiume všade sa kochali v lúbežnom hlase tohoto malého pastierskeho inštrumentu, ktorým Remenik tak virtuósne narábal, že bral účasť aj na mnohých popredných koncertoch.

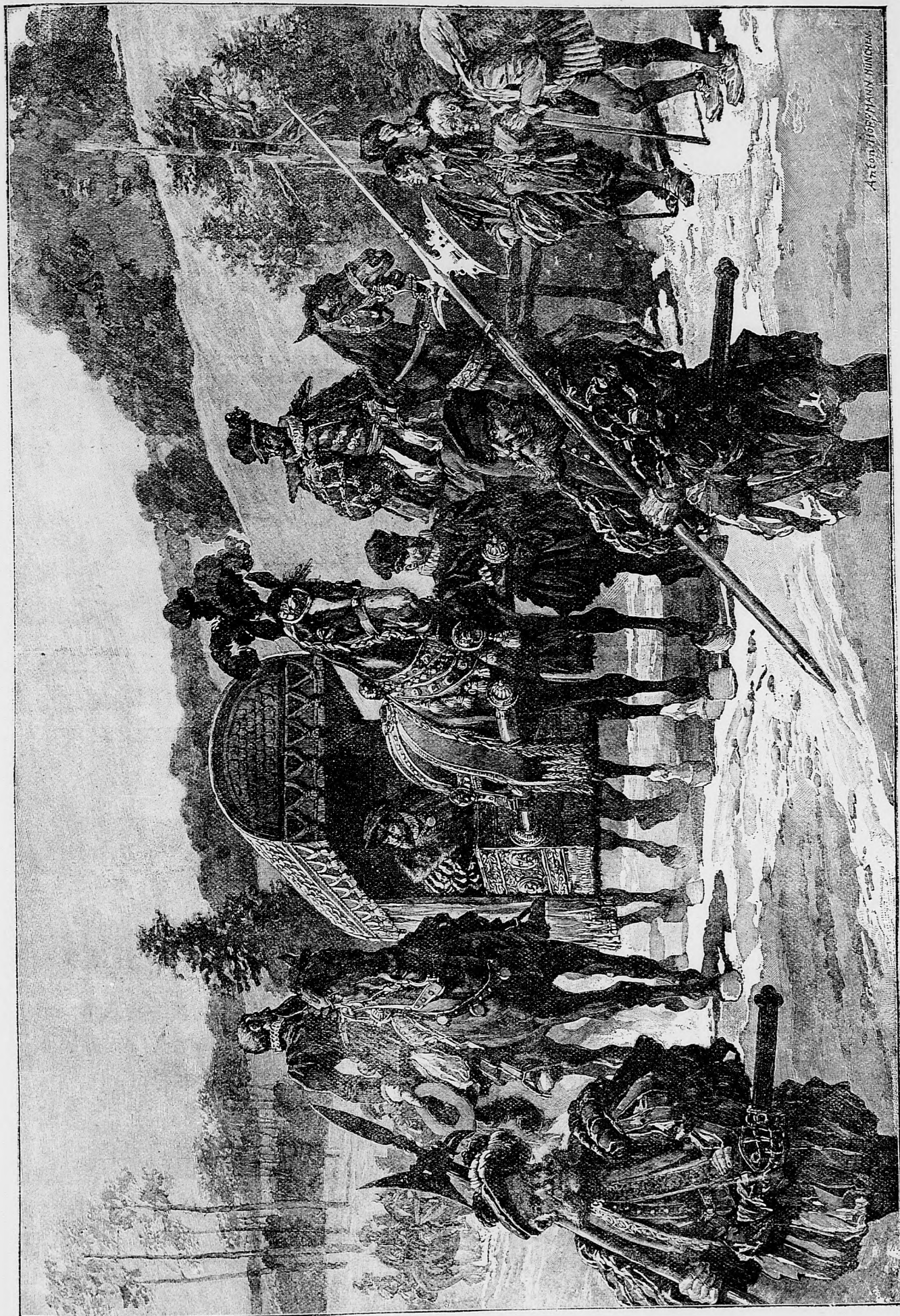
Nasledovania hodný príklad. Dánska polícia nariačila, že hostínsky, ktorý opilému človekovi ešte naleje, aby sa «dorazil», musí zaplatiť všetky škody, ktoré opilec zapríčiní.

Zmizlá barónka. Svojho času sledili sme, že v Prešporku zmizla 24ročná baronessa Alojzia Vay, ktorá nechala dva listy, jeden adresovaný «Jemu» a druhý pod adresou «Vám». V prvom liste odoberá sa od jedného dôstojníka, ktorého milovala a píše mu, že nemôže sa za neho vydať lebo je bezmajetná a preto hľadá radšej smrť. V druhom liste odoberá sa od rodiny svojho strýka, u ktorého od svojho detinstva bývala. Má sa za to, že nešťastná baronessa skočila do Dunaja. Barón Dionýs Vay odovzdal oba listy i s testamentom kráľ. notárovi, aby polícia zaviedla rozsiahle vyšetovanie. Záhadne zmiznutie baronessy vzbudilo veľké vzrušenie tým viac, že vec dosiaľ nepodarilo sa úplne objasniť.

Dve obce v stave obleženia. V obciach Kavažde a Kačube (biharská stolica) krádeže, podpaľáčstvá, lúpeže bolý na dennom poriadku. Je to vraj dielom socialistických buričov; ľud počúva ich slepo, rabuje a hrozí postrieľať predstavenstvo, jestli sa opováži zakročiť. Služnovský úrad poslal ta teda žandárov; večer a v noci svobodno tam chodiť len s lampášom a každá zábava a shromažďovanie je prísne zakázané.

Kubelik sa žení a berie si 22-ročnú grófkú Csáky, rod. Mariannu Széll. Poznal ju pred troma rokmi v Debrecíne a sľúbil jej, že si ju vezme za ženu. Odtedy si stále dopisovali. Svadbu budú mať len o rok. Teraz ide Kubelik do Nemecka na okružnú výpravu umeleckú. — Medzitým gróf Viktor Csáky dementuje tú zprávu.

Strašný požiar zničil obec Dolinu v Haliči. Zhorelo 160 domov. Škodu cienila na 400.000 kor.

Prehádka nemeckého veľmoža v stredoveku.

Drobné zprávy. *Mrtvola v Dunaji.* Na Rudolfovom nákladnom brehu vytiahli z Dunaja mrtvolu pešieho vojaka 68. pluku Michala Benčika, ktorý 8. januára pred novou parlamentárnou budovou skočil do Dunaja. — *Checla sa otrávil* na Kerepešskej ceste dome č. 64. 27ročná švajdlena Aranka Ruzinecká. Napila sa otravy. Odviezli ju do Rochusovej nemocnice. — *Vyraboval výklad.* Polie'a zatkla 20ročného vykázaného tuláka, ktorý bratom Nasserovcom v Novej-Pešti vybil výklad a ukradol viac šperkov.

***

Jeden pokus nech urobí každý s povestným *Fellerovým Elsa-Fluidom*. Tento mimoriadne príjemne voňajúci prostriedok už mnohým ľuďom vrátil zdravie, ktoré považovali už za ztratené. Obdivuhodným účinkom pomáha rýchle a isto lieči skoro všetky choroby, jako zimnicu, rheumu, bolenie prs a zubov, žalúdočnú nemoc, koliku, trhanie, kašeľ, influencu atď., 12 flášiek, 6 alebo duplovaných flášiek za 5 korún franko pošle lekárňa *Eugena V. Feller*a, Stubica, Templom-utca 18.

***

Dobrá káva! Ktorá gazdina by nebola pyšná na svoju kávu! I tú najlepšiu kávu kazia však mnohokrát gazdine rozličnými dodavkami a dávajú vinu samej káve. Kathreinerova sladová káva odporúčať sa môže čo ten najchutnejší a najlacnejší dodavek ku bobkovej káve, ba túto docela nahraduje. Zvláštnym dorábaním Kathreiner, dostáva Kathreinerova sladová káva obľúbenú vôňu bobkovej kávy, skrze čo káva stáva sa príjemnejšou a zdravotne výhodnejšou, Kto si teda poistí chce výhody pôvodnej Kathreinerovej kávy, vo vlastnom záujme nech hľadá pri kúpe na pôvodné balíky s podpisom Kathreiner a s ochranným znakom: «Farár Kneipp». Čo sa otvoreno a lzive ako Kneippova káva predáva je vôbec len pálený jačmeň alebo slad, nikdž ale Kathreiner.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

«Do pozornosti kupujúcim kosy.»

V taký čas, ako na začiatku jari, hospodárske obecnstvo zaplavujú veľkým počtom a mnohosľubujúcimi lichotiacimi a cifrovanými menami okrášlené kosové ceníky, plakáty a obežníky. Jeden obchod nad druhým lepšie licituje a vychvaľuje svoje kosy do nekonečna. To

nie je zriedkavosť, že také obchody jeden druhý ohovárajú, a práve tak aj ich výrobky, len aby s tým na svoj mlyn vodu narazily. Kto túto okolnosť len troška pozoruje, hneď zbadá vyčnievajúce koňské kopytá, že také základy dobrosrdečnosti gazdovského obecnstva chcú na svoj prospech obrátiť. Toto je najnovší, pohodlnejší spôsob ku využitiu kosy kupujúceho obecnstva, ako «vigéci» pustošiacie kobilky, ktoré zákon zakázal. Varovanie sa teda je až veľmi sverchované a miestne! Aby ste takýmto využívajúcim a figliarským obchodníkom na lep nesadli, odporúčam kosy kupujúcemu obecnstvu, a práve tak aj obchodvedúcim pri potravných spolkoch do pozornosti jednu výtečnú, na oceľovo-technickom poli zostavenú so známku «generála Dewetta» z delovej ocele vyhotovenú kosu. Táto kosa zhotovuje sa z delovej ocele a primiešaných spoličastok, čo je majetkom a tajnosťou fabriky, vo svojom obore nedostiziteľné. Tieto kosy sú patentované a zákonom chránené, padelanie ich sa prisne tresce. Majiteľom patentu je obchod: *Pavel Sohr*, Szill (Somogyegy), ktorý závod je jediný dorábateľ a rozposielateľ delo-ocelových kôs «generála Dewetta», a ktorý komukoľvek na požiadanie na tieto kosy poťahujúce sa akékoľvek vysvetlenie za darmo posluži. Práve tak darmo pošle jeden obrázkový cenník, kto si ho na dopisnici požiadá. Tento chýrny závod a práve tak aj jeho vyprobované kosy odporúčame do pozornosti hospodárskemu obecnstvu, prv než by sa kde-inde pre kosy obrátilo. Blížšie vysvetlenie viď v ozname.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boli korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Kresťana»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok ... .. 4 koruny

na pol roka ... .. 2 koruny

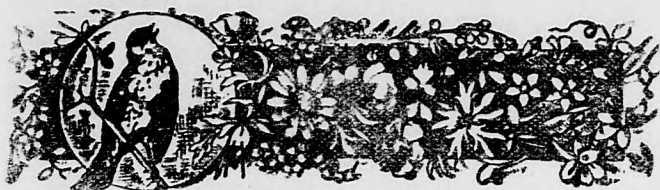
na štvrt' roka ... .. 1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kresťan» kiadóhivatala

Budapest, VIII., József-körút 35.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno-malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-ové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

DOPISY.

Nová Baňa.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Ráďte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Krešťane».

Ani najobratnejším perom nedá sa vylíčiť verný obraz prekonanej voľby ablegáta dňa 26. februára na Novej Bani. Jako sa rozniesol chýr o zložení mandátu dra P. Ruffyho pre vymenovania tohože za hlav. dozoreu dietok krajinských opatrovní, liberálni pohlavári, iste na nejaké pokynutie — počtom 12-ti — išli s deputáciou za gr. Marek Wickenburg a nabídli mu kandidátstvo. O pár dní na to hlásil sa čo kandidát (bez žiadnej strany) ale s veľmi pekným kresťanským programom (ako aj pred 12 rokmi oproti gr. Štefanovi Tisza) vystúpivší dr. Géza Kaldrovič, fiškál kr. úverk. Banky v Budapešti, syn z dobrej kresťanskej a vážnosť požívajúcej rodiny tohože volebného okresu, čo tak *čarovne rozohnilo* a potešilo ľudácky smýšľajúcich a cítiacich voličov stavu roľníckeho a remeselníckeho čiro-čisto katolíckeho volebného okresu novobaňského, že čo hlava postavili sa pod zástavu kandidáta kresťanskej zásady hlásajúceho. I hneď zmizly tu i tu objaviace sa červené pierká, ba aj zástavy liberálov, a všetci voličia z Iudu a remeselníctva prijali zástavy dra Kaldroviča, a podperili sa bielymi pierkami, už vopred sa kochajúc sladkou nádejou, že bielosť, to jest odznak pravdy, čistoty, nevinnosti a pokoja privedie ich — čo vo veľkej väčšine sa nachádzajúcich — ku istému kresťanskému víťazstvu!

Radosť a nadšenie bolo tak veľké, že občania s občanmi súciteľne sa objímali a tak jeden druhého vo svojom predsavzatí *utvrđzovali*, a *tešili sa tou sladkou nádejou*, že si budú môcť zvoliť zastupiteľa svojského, za zásady kresťanskej a za blaho Iudu sa zaujímajúceho! Daromné byly pokusy liberálnej inteligencie, ba aj poniektorých ľudomilov a vodcov a celého kazárstva, *Iud nedal* sa žiadnymi sľubami *podkúpiť*, ani žiadnymi hrozbami a ha-jonetami *postrašiť*.

Horliví Sväto-Križania, Žarnovičania a Novobanci zápaľom kresťanského presvedčenia popúdzaní *neunavne* chodili po okrese *na svoje útraty*, oduševňujúc a posilňujúc svojich bratov Iudákov, aby verní ostali svojmu kresťanskému presvedčeniu.

Z výšudanych elementov pozostávajúci malý táborček liberálov, vidiac svoj istotný a posmešný pád a svoju nemožnosť oproti ohromnej moci Iudu, ktorý Iud blatom odohnal od seba pokušlivých liberálnych kortešov, s tým *väčším pokúšaním* a pomocou matadórov tunajších ba aj s iných strán k tomu cieľu zavolaných obrátil sa na kan-

didáta dra Kaldroviča, ktorý hrozbou o existenciu života, a vňadou sľubov a výhod v lone liberálnej chasi počívať mohúcej *omámený a prestrašený*, skutočne *podľahol slabosti ľudskej*. Deň pred voľbou, pre dobro soka svojho gr. Wickenburga, odstúpil bez toho, aby bol prevažnú väčšinu voličov Iudu o tom upovedomil, zástavy svoje stiahol, príčinu odstúpenia svojho ku sebe privrženému Iudu odôvodnil, s nočným vlakom do Budapešti odcestoval. — Ľudoví voličia, keď túto presmutnú zpravu počuli a toto isté víťazstvo zmarené videli, poniektorí začali hlasite plakať a lamentovať, iní zrudu a podkupníctvo preklínať. Ba husto počuť bolo aj také výbuchy rozžialenosti, ktoré sa tuná znázorniť nedajú, nielen proti civilným náhončikom liberálov, ale ešte aj proti s týmato držiacim kňazom.

Hľa, kam vedie liberálne pohrávanie sa s dôverou Iudu. Iud ten nevie sa ukojiť v obrazenej svojej pravde. Žiali a dumá takto: «Bože, či je už svet plný judášstvom? Či už pravda nikdy nezvíťazí? Či je už všetko len na predaj? Ó, príjd k nám kráľovstvo Tvoje!»

To hľa je len tóna obrazu liberálneho víťazstva na Novej Bani.

Skalný vrabec.

***

Jablonica.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľavážený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavy, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Krešťane» uverejniť.

Jablonická rímsko-katolícka škola dňa 20. februára vydržiavala pápežskú slávnosť, pod vedením Ľudvika Richtera, organistu a učiteľa.

Už pred tým dňom odopoludnia povieval vietor na kostolnej veži veľkú pápežskú zástavu. Dňa 20. februára ráno o 9. hodine školská mládež pod pápežskou zástavou, zvučným zvončením a strielaním z mažiarov išla do kostola, kde bola kázeň, sviatočná veľká omša s «Te Deum». Z kostola šli sme nazpät do školy, kde bolo pokračovanie slávnosti. Programm pozostával z 10 bodov. Bol spev a prednášanie veršov.

Prítomní boli osv. pán gróf Anton Apponyi s dcérou Júliou a s jejich hostom grófom Herberstein. Jablonická inteligencia a údovia školskej stolice boli v úplnom počte

Slávnosť sa veľmi pekne podarila a to je zásluhou velebného p. farára a pp. učiteľov.

Odopoludnia o 3. hodine štedrosť našej úprimnej a láskavej osv. pani grófký Márie Apponyi pohostila 300 školských dietok s dobrým olovrantom. Potom sa dietky zabavily pri harmonike do 6. hodiny večer pri prítomnosti vel. pána farára, učiteľov a niektorých občanov. Celá slávnosť zostane vo večitej pamiatke tak dietok a prítomných, jako i celej obce.

Ešte jednu slávnosť musím pripomenúť!

Dňa 22. februára v nedeľu totižto pod sv. omšou požehnal vel. pán farár novú kostolnú zástavu miestnych remeselníkov. Krstnou matkou zástavy bola komtesska Júlia Apponyi, nášeho patróna driečna a veľmi úprimná dcéra. Na zástavu vlastnoručne priviazala od nej daro-

vanú krásnu stužku. Velebný pán farár k remeselníkom okolo oltára stojacim, veľmi peknú a dojímavú reč držal. Pojednával, čo udrží remeselnícky stav. Náboženstvo a usilovnosť atď. Vyzdvihol v jeho reči, že z náboženstva pochádza láska ku kráľovi a dobrobytu vlasti. Spomenul, že našej lásky hodnej pamätnej kráľovnej Alžbety mor-dár bol tiež remeselník. Ale jaký? Bez náboženstva, zlého ducha a zablúdený. Napomínal ich, aby nenasle-dovali tohoto a tých druhých remeselníkov, šlapaje so-cialistov, ale aby vždy kráčali po pravdivej a rovnej ceste, ktorá jedine vedie ku blahobytu života ľudského.

L. R., Boží gajdoš.

Proti veľko-sibínskej poisťujúcej banke «Transsylvania» pre jej švindlerstvá u. k. ministerium pravosúdia vyšetrovanie nariadilo.

Pod prísahou soznané zprávy stránok skrze «Transsylvaniu» poistených a oklamanejch. — Plán k uskočeniu Adolfa Albricha, direktora tejže spoločnosti.

Utiahnutie sa «Transsylvanie».

Proti veľko-sibínskej poisťujúcej banke «Transsylvania» skrze nás prevedené odhalenie jej klamov, chyli sa so všestranne prospešným výsledkom ku koncu. Tento, jak mravne, tak v účinkovaní jeho zdarebáčený ústav i so všetkými klamami jeho v úplnej nahote jeho budeme vidieť k nemalému uspokojeniu ozbijaného poisteného obecenstva uprostred živej zaujatosti celej krajiny.

Proti nehanblivému a nezákonnému účinkovaniu na najširšom základe vedie sa vyšetrovanie; a vodcovia i bedári nezadlho obdržia zaslúžený trest za oškodenia a oklamania poisťujúceho obecenstva.

Skrze «Transsylvaniu» krásnymi sľubami od druhých ústavov odvedení a oklamaní gazdovia, ktorí sľubovanými požičkami a zúčastnením sa na osohu a podobnými sľubami omámení boli sa dali odvieť, na stá hlásia sa, aby za úlisným spôsobom od nich vynútené poistenie a nerozvažené hmotné obete — náhradu a pravdu hľadali — prosiac pomoc na oslobodenie sa od «Transsylvanie».

U súdu, u trestnej sedrie, u štátneho fískusa a u polície hromadne hlásili sa o obranu proti vydieračstvu medzítok «Transsylvanie». — Za klam, drancierstvo, svedenie a iné zločiny, hodnoverná a súrna obžaloba s odvolávaním sa na 000 svedkov bola podaná k ministrovi vnútra, odkiaľ však k ministrovi pravosúdia bola preložená cieľom prevedenia vyšetrovania.

Vyšetrovanie nariadili.

Zakiaľ však nase pravosúdie nie je dosť bystré, aby zároveň s rýchlosťou klamov «Transsylvanie» krok držalo, my neprestajne mali sme starosť, aby patričné obecenstvo skrze nás dopodrobna ustavične a k výstrahe upozorňované bolo, o ponosách oklamanejch a svedených stránok. — Prirodzené je tedy, že následkom tohoto pre «Transsylvaniu» obchodné smluvy boli znemožnené, a na gazdovské obecenstvo vrhnuvší sa poisťujúci lotri znemožnili, odhalení: a úplné zaostatie ich obchodu donútilo ich, aby proti nám tlačovú pravotu zaviedli.

To sme práve chceli.

Lebo, aby jednému stálemu klamárstvu koniec sa stal, potrebné je, aby i v najmenšom meste o tom uvedomeli boli — a k tomuto našim zas pohyb, ktorý celou krajinou prejde — a súdobný výrok.

Nami pomenovaných svedkov, ktorí do jedného sú obetami «Transsylvanie», súd už vypočul.

Každý z nich pod prísahou potvrdil naše výpovede, a pod prísahou soznali to, že «Transsylvania» len so zavedením, klamom a násilím bola vstave vynútiť od nich poistenie.

Toto sú pred súdom podané vyznania, na základe ktorých minister pravosúdia ďalej pokračuje vo vyšetrovaní proti «Transsylvanii». — Za svedka pomenovali sme aj Adolfa Albricha, vedúceho správca «Transsylvanie».

S Adolfom Albrich stretol som sa už raz, a to pred nedávnom, dosť dobre môže sa pamätať na to. — Jeho poisťujúci ľudia vtedy v Čongrádskej stolici pokúsili sa sdierať gazdov. Ešte na čase odhalil som ich účinkovanie, prv než by boli mohli ešte väčšie násilie popáchať. — Na základe dôkazov uverejnil som, do očí hodil som im, že účinkovanie «Transsylvanie» je zvod, klam a švindlerstvo.

Adolf Albrich v tomto okamihu dokázal, že vie výborne utekať. Chúfostive ukryl sa v úradie svojich agentov a odtiaľ brízgal jeho bezzodpovednú lož. — S týmto panákom tedy v záujme mojej vlastnej osoby by sa nezaoberal.

Ale pred súdom také soznania podal, ktoré pre tých, čo u «Transsylvanie» sú poistení závažnou vlastnosťou vláde, a tak všezávažným je.

Z jeho výpovede vysvitá, že ústredná správa «Transsylvanie» za jej agentov, voči poisteným gazdom, zodpovednosť neberie.

Toto znamená asi tolko, že na zaopatrenie obchodných smlúv do Uhorska poslaný Štefan Košút a spoločníci jeho, sú oprávnení bársakým klamom priviesť obeť do siete, a za tie «Transsylvania» nezodpovedá, ačpráve zaviazané poistenia cieľom spláciak si podrža. — Uhorské obecenstvo tedy bez všetkej hmotnej garancie, jednému cele bezmajetnému, iba menom Košúta okuzlujúcemu a živoriacemu vigécovi a spoločníkom jeho hádže za obeť svoje hmotné záujmy.

Adolf Albrich vo výpovediach jeho ku sklamaniu gazdov v stonásobných formách sa zjavujúce nadužívania na Štefana Košúta skladá a skrze to snaží sa z pod zodpovednosti vymôcť.

Toto však tento raz nepodari sa Adolfovi Albrich napriek jeho všetkým nedbanlivostiam. Lebo nielen že vedel o účinkovaní Košútom a jeho spoločníkov, lež klam týchto i vlastnou osobou ukrýval a u polície sa prihlásiacim jednotlivým stránkam vydrancované od nich poplatky i prinavrátil. — V Kečkeméte a na vidieku, kde bezhraničné klamy prevádzali, a kde polícia shabala im i firmy, darmo snažil sa ich znovu vylepiť, a darmo pokúsil sa Štefana Košúta a Argényiho, priateľov to svojich oratovať, tu však za prečiny Košútove a jeho spoločníkov hmotne i morálne v úplnej miere musí zodpovedať.

Ústredný direktorát «Transsylvanie» vo Veľkom Sibíne konečne pod návalom všestranných ponôs a žalôb uzavrel od viazania obchodov po Uhorsku ustúpiť, a cieľom toho na revidovanie týchto jedného so svojich úradníkov, menom Marschall, do Budapešti vyslal.

K tomuto uzavretiu značne pobádala direkciiu krom policajného sa zastávania i tá vážna okolnosť, že ich po Uhorsku uzavreté obchody sú zväčša na falošnom základe uzavreté. V páde, žeby tieto ničomnosti v krajinský škándal sa zmenily, obávajú sa, aby i po Sedmohradsku neztratili obchody. Že obava jejich nie je bezzákladná, svedčí tá okolnosť, že všetky u «Transsylvanie» poistené rumunské cirkve vypovedaly smluvy.

Z úplne spofahlivého prameňa dozvedáme sa, že sedmohradskí grécko-katolíci a grécko-katolícke arcii-

biskupstvá svoje poistenia u «Transsylvanie» vypovedaly. Albrich-Košút skému sväzku pravda nijak nie je po chuti uzavretie direkcie, a preto snaží sa k odvolaniu tohto uzavretia rýchlym a mnohým získaním i predostrením novo uzavretých obchodov nabrat.

Že však tieto nové obchody od predošlých v ničom sa nelíšia, na výstrahu obecnstva za dostatočné držíme jednej novej obeť list v odpise tu podať:

Majúc Vaše riadky, v prvom rade prosím si dôkladnú odpoveď na môj predošlý list, a prosím si poučenie, ako by z násilnej pasce tých klamárov mohol sa vymotať, o ktorých som sa zmienil, že ako ma oklamali. Nemožno okamžite každému pobadať, že stojí v oči klamárovi, bo veď nie je každý juristom. — Ja som jednoducho preto skočil do siete týmto privilegovaným vydieračom, že mi slúbili na miesto 324 korún len 256 korún že budem platiť na ročné 41.620 korunové zabezpečenia; kdežto práve vtedy zväčšil som bol a zaobstaral novšími strojmi zariadenie môjho mlyna. Ja v tom dobrom domnení, že mi poľahčené bude, ako mi to mnohým nahováraním ten, pánom sekretárom sa menujúci panák, dosvedčoval, ani nepobadal som, ani nepomyslel som, žeby zákon tak ľahostajne hodil obecnstvo za obeť podobným na nezbehlость chudoby počítujúcim spoločnostam.

Následkom toho prosím Vás, pomôžte mi a poraďte, ako by sa z toho bahna vymohol, lebo veď musí byť zákon, ktorý proti takýmto klamom obráni obecnstvo, keďže v tom zákone jest záruka na to, aby poistenia oné spoločnosti mohli vypovedať, zničiť.

Tu pripojene posielam jedno osvedčenia a tlačivo, ktoré pri týchto výletoch užíva «Transsylvanie». Poznemenávam konečne, že ich cenné zmenky som nepodpísal, ani nikdy nepodpíšem, radšej nechám mlyn si nepoistený.

Abony.

*Ján Flegner a spol. v. r.,
majtelia parného mlyna.*

Že tie vynútené poistenia akým spôsobom prekršujú, bez vedomia poisťujúcej sa stránky, nech svedčí nasledujúci list:

Pripojujem list «Transsylvanie» a odpis «Obligatné»-ho osvedčenia s tým, že rozhodne zapieram, ako by ja dačo takého bol podpísal, jestli len onen agent falošne to po podpísaní mojom samovoľne nevyplnil. Ba čo viac i soznam poistených predmetov som len pod tou podmienkou podpísal, keď ma agent úplne ubezpečoval, že z toho mňa žiadne trovy neobťažia. — Jestli na základe tohto Vy ako vo veciach týchto zbehlejší mienite, že možno odškodné vydobyť od «Transsylvanie», abo obchod s ňou pretrhnúť, prosím ráčte tedy dľa ushovorenia nášho, zákonné kroky porobiť.

Abony.

*Ján Flegner v. r.,
majiteľ parného mlyna.*

Zdá sa nám, že krajinskému klamárstvu «Transsylvanie» došiel koniec. — Nebezpečné jej účinkovanie sa zlomí, a poisťujúce obecnstvo, ačpráve s hmotným oskodením, ale oslobodené bude od nevyočítaného nebezpečenstva.

Michal Pallay.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Krestan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

Sedlička Z. V. Nerobte si s toho nič, lež tešte sa, že tomu kolko-toľko porozumeť môžete. Vy istotne lepší ste mali, čo len «Kresfana» v ruke ste držali a pri káve šunke druhým vašim spolusestrám o kuchyňských a gazdovských pravidlách prednášky držali, než tí, čo držali v ruke... Radili by sme Vám, by predplatili ste si na «Dennicu» ženský list, ktorý vychádza na Pile, ostatnia pošta Tiszolez (Gömörm.). Predplatná cena na celý rok 2 koruny.

Jednoduchý remeselník. Na budúce nelepte strany, lež radšej ich počíslujte ako jedna za druhou nasledujú.

G. S. v Tekovskom Záhorčí. Badáme to i tu vtedy, keď stretáme sa s Vašími. Veru, veru, zaostaly ste, bárs máte tam aj vášho vyššieho...

Karol Móczik, V. Peserin. Keď dôjde tomu čas, snáď Vás upovedomia.

N. N. v Mor. Ján. 1. O tom už toľko ráz sme písali v odk. red., že skoro nemali by sme už ani vôle odpovedať na také otázky. 2. Nemôžeme. 3. Jestli sa na čas nevyplatí, môže všetkých tých žalovať, ktorí sú na nej podpísaní.

Ludák v Zl. M. Keby ste to ešte hustejšie boli písali, tak ani z väčšujúce sklo by nebolo nám bývalo k pomoci prečítaniu Vášho dopisu.

Jano Zbudy. V tomto čísle uverejniť nám možné nebolo. Na budúce pousilujeme sa, by aspoň ten «humoristický» článok nám nevstal.

Ján Vdovka Podskle. Ľutujeme, keď Vaším tak veľkým žiadostiam zadosť učiniť sme nemohli a to len všetko preto, že p. A. Buday min. r. vydal len dost malý počet Sv. Št. kalendárov z ktorých, keď sme sa my pre Vás uchádzali — nemal už ani jedného.

Obuvnícký majster. Nebude dlho čo príde raz i na to čas.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecnstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 8.45—8.20 kor., peštianska 8.40 8.00 kor., z Báčky 8.05 kor., banátská 8.10—8.30.

Jačmeň: na krm 6.15—6.10 korún, do pálenice — kor., na várku — kor.

Otruby. po 50 kil.: drobné 4.20 korún, hrubé 4.50 korún.

Spisy redakcii zaslané.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 h.

Časy naše sú už predsna na toľko pokročilé, že aj roľníci budú museť nie len dľa starých zvykov obrábať si polia svoje, lež použiť všetko to, čo novšia doba k rozumnejšiemu hospodáreniu nám poskytuje. Kto nechceš zostať, obstaraj si knižočku túto, z nej sa mnohému poučíš.

Noviny Malých s mnohými obrázkami vychádzajú do roka osemkrát počnúc od októbra až do mája každého 15-ho. Rediguje Ján Bežo v Senici. (Szenicz, Nytram.)

Dejiny milostného miesta Blahoslavenej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spísal Jozef Haverla, obetujúci kňaz. S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti. Z maďarského preložil Jozef Buckta, nitra-bojnanský kaplán. K dostaniu je v knihtlačiarňi Juliusa Zhorellu vo Veľkých Topolčanoch.

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a professor. K dostaniu v tlačiarňi u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Ročník V. Číslo 6. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Tlačou knihtlačiarstvo účastinárskeho spolku v Turčianskom Sv. Martine (Turócz Szent Márton).

Dennica. Ročník VI. Číslo 1. Vychádza raz za mesiac. Rediguje Terezia Vansová na Pile, o. p. (Tiszolcz). Preplatná cena na celý rok 2 koruny. Dennica je ženský časopis pre poučenie a zábavu.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Michal Veselý

Kostolný maliar, okrášľovateľ a pozlácatel
v Piešťanoch, nitrianska stolica.)

Prijíma vymaľovanie a obnovenie kostolov v každom slohu, tak tiež maľovanie a obnovenie oltárov, kazateľnic a iné olejomalbné okrášľujúce práce.

Najlepšie odporúčanie dolu s udanými nysvedčeniami, solidnú prácu, mierne ceny.

Vysvedčenie.

Ja nižšie podpísaný, čo «Svätej Alžbety» slovenského kostola nemocných farár osvedčujem, že Michal Veselý, maliar rodom z Piešťan, rim. kat. náboženstva, hore spomenutý kostol, v septembri a novembri minulého roku, ktorý bol ešte za doby starých časov postavený, peknoú, umeleckou prácou okrášľil, začo ho jakožto pílneho a zručného maliara a ozdobovateľa kostolov čo najlepšie odporúčam.

V Kremnici, 17. novembra 1902.

Jozef Breštiansky,

rk. slovenského kostola nemocnice farár.

Pán Michal Veselý, kostolný maliar, rodák z Piešťan, zamaľoval a obnovil za miernu cenu k úplnému uspokojeniu ev. a. v. lazovskej cirkve hlavný oltár; pričom sa s ustavou a čistou maľbou, ako aj zručnosťou prevedenia práce tak významenal, že ho ktorejkoľvek cirkvi čo spôsobného a svedomitého maliara kostolov snažne môžem odporúčať.

V Lazoch (trenč. stol.), 4. aug. 1901.

Fraňo Švehla,
ev. farár.

Na čas pôstu!

Liptovskú bryndzu v uznane najlepšej jakosti
odporúča

Peter Makovický v Lipt. Ružomberku.

VEĽKÝ KRACH.

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

6 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou,
6 kusov amerického patentirovaného striebra vydlíčky,
6 kusov amerického patentirovaného striebra jedacie ližice,
12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové ližice,
1 kus amerického patentirovaného striebra polievková ližicu,
1 kus amerického patentirovaného striebra mlieková ližicu,
6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčce,
2 kusy imponantné stolové svietniky,
1 kus tajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusí predtýmto 40 zl. koštovali a včel len 6 zl. 60 kr. v najľavnejšej cene je k dostaniu. Amerikánske a patentirované striebra je jedna s vonku a s nátra biela kova, ktorá striebornú barvu aj 25 rokov udrží začo ja garantirujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni klamstvo

zavazujem sa bar komu, komu sa náradie nepáči peniaze spatky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodnú príležitosť použiť žeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral,

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'alej do každej lepšej domácnosti prítiť je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGĀ

amerického patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B. Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobičkou alebo peniaze vopred v postaní. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov:

S prvšou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár barón Bánffy jeho exell.

S prvšou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. Kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zasielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobičku s amerického patentirovaného striebra pošl'ú. Bozovič, Kr.-Sörénska st. S. Keresztes hlavný slúžny.

Kto má bolavé nohy,

nech sa obráti na **Ondreja Šulgan** (Megyeház-utca 10) v Nitre bidliaceho, ktorý skrze svoj ortopédičný prax schopný je na jakúkoľvek chybnú nohu patričnú zaobuv vyhotoviť. Odo mňa ďalej bivajúcim stojím ku službám lebo osobitne, alebo dľa mne poslanej zaobuve predošle vyhotovenej. Konečne dokonále rozumiem sa aj ku odliatiu nôh z gypsovej massy.

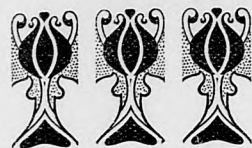
S účtu

Ondrej Šulgan.

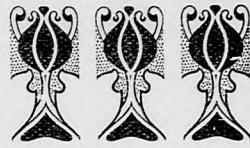
Od 20 rokov známe a chýrné

karpatské zdravotné pilulky

vynajdené a pripravené jedine

JÁNOM FRIEDRICHOM, lekárnikom

v Malackách (prešporská stolica),

sú vzácnym a lacným domácim liekom

proti zapchaniu, rašlamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočnému, katarrhu zpuchnutiu žalúdka, vetrou, závratu, bolesti hlavy, zimnici, zlatej žile, výsypu, žltenci, bledačke a starým otvoreným ranám.

Cena týchto piluliek je tak ľavná, že i každý chudobný si ich kúpiť môže. stojí totiž 1 škatulka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsahujúci 6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa k cene piluliek priloží 20 kr. a peňažitá hotovosť keď sa pošle s poštovou poukážkou, tak zásielka piluliek pošle sa vyplatením poštovného kamkoľvek v rakúsko-uhorskej ríši. Menej než balíček nezasiela sa.

Jediné zasielateľstvo u J. Friedricha, lekárnika v Malackách (prešporská stolica).

Výstraha Ponevác moje pilulky často falšované bývajú, prosím tieto len u mňa kupovať.

Výťah zpoďakovani. Velečtený pane lekárnik! S hlbokou úctou vám ďakujem za Vaše pilulky, nech Vám dá Pán Boh dobrého zdravia a dlhý vek, aby Vaše zdravie tak rozkvetalo, ako mne. 15 rokov som trpel bolesťou v hlave a teraz som úplne zdravý. Pošli mi pre mojich súrodov dva balíčky.
V Častkove, 26. januára 1899.*Martin Sedlaček.*Ctený pane! Žiadam Vás týmto o zaslanie jedného balíčka zdravotných piluliek; trpel som 24 rokov na žalúdočnú bolesť a mnoho som utrátil a ničím som si pomôcť nemohol, ale teraz, chvála Bohu, som už 4 roky zdravý a nič mi nezaškodí. Nech Vám Otec nebeský debraje dlhý vek a zdravie, aby ste mohli slúžiť ľudu nemocnému.
Vo Veľkej Bytči, 18. októbra 1898.*Ján Horák.*

Blahorodý pane lekárnik! Prosím Vás pekne, pošlite mi Vašich karpatských piluliek, ktoré účinkujú mi tak dobre, že už bez nich byť nemôžem, užívame ich celá rodina.

Štubňa, 9. augusta 1899.

Ján Pavoni, podnikateľ stavieb.

Velečtený pane lekárnik! Žiadam zdvorile, pošlite mi Vašich vytečných a liečivých karpatských piluliek; aj ja Vám ďakujem za tieto, lebo nemôžem bez nich byť, nech Vám Pán Boh dlhé roky dá.

V Petrovci, Báčka 28. jan. 1900.

Ján Nicota, tesársky majster č. 1270.

Blahorodý pane lekárnik! Úctive Vás prosím, ráčte mi zaslať obratom pošty 1 balík Vas ch výborných karpatských piluliek, lebo blahodarnejšieho

lieku neznam proti zapchaniu a proti žalúdočnému katarrhu nad Vaše znamenité pilulky. Dobrorečím Vám za tento liek srdečne.

V Sobostišti, 19. dec. 1899.

S úctou Ján Vrana, mlynár,

Blahorodý pane! Prosím, buďte tak laskavý a pošlite mi 1 balík Vašich výborných zdravotných piluliek, jako vyľiečený prajem Vám mnoho zdravia. 14 rokov ma nohy boleli a mal som aj rany; od Vašich piluliek sa mi vyhojené. Nech Vám dá Pán z neba to najlepšie, čo si od Neno žiadate.

V Hriadku, 2. jan. 1900.

S úctou Adam Glabicz, v továrne na tannin.

Velečtený pane lekárnik! Mal som Vaše karp. pilulky raz a po utrebení prestala mi bolesť pri srdci, už skoro 20 rokov trvajúca. Nech Vás Pán Boh živí a dá Vám dobrého zdravia, aby ste mohli ľudu pomáhať! Prosím ešte obratom pošty o 2 balíčky Vašich karp. piluliek. S úctou.

V Tr. Teplej, dňa 8. nov. 1901.

Josef Kabasta.

Velečtený pane lekárnik! Prosím, pošlite mi tri balíky karpatské zdravotné pilulky za týchto 6-70 k. — Mnoho vďaka som Vám podlžen, za Vaše znamenité pilulky, ktoré už 12 rokov užívam a vždy s dobrým účinkom; tak že ich smelo odporúčam každému, lebo ešte nikoho nesklamaly. Preto nech Vám Pán Boh dá zdravia, aby ste mohli ešte mnohých sprostíť od všelijakých nemocí. Srdečne Vas pozdravujem.

Nemešany, 17. jan. 1902.

*Ján Urbán***Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,**

ktorá je z najvýbornejších kovov složená, shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najvyššom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je**PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,**

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôš generála Devetta

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša dielňa. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí).

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzácnu výhodu.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosíť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná. kým si od výš menovanej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý zdarma za mu zašle.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

OCHRANCA ŽIVOTA.

Skutočná udalosť života. — Rozpráva Andrej Fabian v Turkeve.

Odkedy je svet svetom, nikto ešte tak nezkúsil osoh čítania, ako môj otec, ktorý bol ťažko nemocný a že je teraz zdravý, môže ďakovať len tomu, že vie čítať.

Osem rokov sa trápil môj otec na **žalúdkový krč, črevové neduhy, na málokrevnosť, každý rok ho napadla červienka a pritom klopanie srdca.** Toto boli jeho vnútorné choroby. Lež trpel neborkár aj na strašné zovnútorne neduhy. Ohavne ho trápily **lámka a rheuma, bolel ho driek, mal strašné lúpanie** a nebolo mu žiadnej pomoci. Už už vzdal sa toho, aby vyhazoval groše na lieky, do perín zakrútený celý deň sedel pri kachloch a čítal z modlitebnej knižky a z kalendárov. Naraz vám zkríkne:

— To je ono!...

— Čo? — pýtali sme sa ho.

— To je ono! — opakoval stavec a ukazoval na jednu

poviedku s nápisom «**Tajomstvo jedného starca**», v ktorej istý Štefan Szabó vypráva, že už žiaden liek na svete nemohol mu pomôcť, konečne sa obrátil ku chýrečnému **Fellerovmu «Elsa-Fluidu»**, z lekárne **Eugena V. Feller** v **Stubici**, Kirchengasse č. 18. (záhrebská stolica), ktorý nielen jeho vyliečil, lež ešte aj mnohých mých ľudí v obci. Nechceli sme pokaziť nášmu úbohému otcovi jeho dobrú vôľu a na jeho žiadosť dali sme mu doniesť z lekárne ku sv. Trojici **Eugena V. Feller** v Stubici, Kirchengasse č. 18. za 5 korún 12 flášiek toho «Elsa-Fluidu», lebo menej nepoše.

Pán lekárnik na poštovú dobiereku poslal nám jeden tucet flášiek Elsa-Fluidu a pripojil k nemu aj návod o upotrebení, z ktorého sa dozvedeť, ako treba liek užívať. Poštu zaplatil on sám.

Za 14 dní každú hodinu 20 kvapiek vypil môj otec v mlieku z tohto voňavého «Elsa Fluidu» a každé ráno a každý večer sa dobre natrel týmto «Elsa-Fluidom». Od 9.

dňa sa lepšie cítil a začal už aj chodiť, o dva týždne ale bol už úplne zdravý.

V dedine a na okolí sa onedlho každý dozvedel, že môj otec je zdravý. Všetci si objednali **Fellerov Elsa-Fluid** a div-divúci, každému osožil. Tu len niekoľko pádov chcem pripomenúť: Štefan Dandár následkom svojej staroby mal **slabý zrak**, už skoro oslepnul a preto začal užívať Fellerov Elsa-Fluid. O šesť týždňov mal taký zrak, ako mladý človek. Ján Veľký a ešte iných 20 ľudí mali **klanie, bolenia drieku**, bolela ich **hlava a kríže**, veľmi **kašľali**, mali influencu a Fellerov Elsa-Fluid všetkých vyliečil. Žena Karola Erösa mala **závrat**, bolely ju **prse** a mala **horúčku**. Gazdina pána farára dostala na tvári **otvar**, na nohe mala zastaralú ranu, **bolel ju krk**. Ondrej Zázvorka a jeho šestero detí trpelo na **žltáčku, žaludkové neduhy**, mali **ztrvrdnutie stolice a hlísty**. Fellerov Elsa-Fluid tak tieto ako aj všetky iné nemoci úplne vyliečil.

Elsa-Fluid stal sa ustavične viac chýrnejším, chudobní ľudia poskladali svoje groše a mnohí si objednali dohromady **4 tucty za 16 korún**, aby im to takto lacnejšie vyšlo. Tento liek osoží aj drúbéži a ošipaným. Môjmu starému otcovi nedalo pokoja, ako by mohol preukázať svoju vďaku pánu Eugenovi **V. Fellerovi**, ktorému mohol ďakovať celé svoje zdravie. Keď raz prišiel z kostola, povedal mi takto: To môžem čítaniu ďakovať, že som v kalendári na tento dobrý liek prišiel, ktorý bol ochrancom môjho života, sadni si teda syn môj a napíš lekárnikovi Fellerovi,

ako som bol chorý ako mi pomohol **Fellerov Elsa-Fluid** a aby nešanoval groše, ale aby dal vytlačiť do novin a do kalendárov, nech vie celý svet, aký výtečný liek je jeho Elsa-Fluid.

Vy, milí čitatelia, keď si chcete dať doniesť Elsa-Fluidu, takto adressujte:

EUGEN V FELLER, lekárnik v Stubici, Kirchengasse c. 18. (Záhrebská stolica.)

Daj Pán Boh, aby sa tento zázračný liek nikdy neminul a každému tak výsledne osožil ako môjmu, starému otcovi.

Pravý **Fellerov ELSA FLUID** musí na všetkých úpravách a na každej fláške nosiť takúto ochrannú známku, jaká je tu znázornená s menom «Elsa» a podpisom «Feller», preskúmaný a одобrený zdravou niekou vrchnosťou. Na výstavách v Paríži, v Ríme, v Londýne, v Nizze a v Berlíne **Fellerov «Elsa-Fluid»** vyznačený bol zlatou medailou, krížom a čestnou diplomou. Objednajte si Fellerov «Elsa-Fluid» len poštovou dobiereku alebo na vopred zaslané peniaze.

Nielen nemocní, lež i zdraví si objednávajú «Fellerov» Elsa-Fluid k posilňovaniu nervov, k občerstveniu a k okrášleniu kože, k umývaniu hlavy proti šupinám, plznutiu vlasov a môže sa upotrebiť ako parfín pre chýžu.

Stojí **spoľu** i s portom, škatulou a úpravou **1 tucet (12 flášiek) 5 kor., 2 tucty (24 flášiek) 8 kor.-60 halierov, 3 tucty (36 flášiek) 12 kor. 40 hal., 4 tucty (48 flášiek) 16 kor.,** franko všade.

Každému vďačne odpíšem, že som už bola 20 rokov chromá a zachránil ma jedine Fellerov

„Elsa-Fluid“

tak píše

Michalova Stácova
z B. Szarvasu 1901.

Kto chce dostať pravý **Fellerov Elsa-Fluid**, nech objedná listovne a jasno napíše adresu jedineho dorábateľa:

Eugen V. Feller,

majiteľ lekárne ku «Svätej Trojici» a dvorný dodavateľ jeho cis. a kraľ. vysostii princa Filipa Bourbona.

STUBICA, Kirchengasse číslo 18. (Záhrebská stolica.)

Hlavný sklad v Budapešti: u lekárniko Jozefa Töröka, Kráľovská ulica č. 12. v lekárni Eggera, Váci-körút č. 14. a v lekárni Belu Zoltána, Nagy-korona ulica č. 23

Kto miluje svoje zdravie, nech si objedná podivuhodný liek Fellerov

„Elsa-Fluid“

píše

Štefan Juhász,
z Dnnatöidváru.